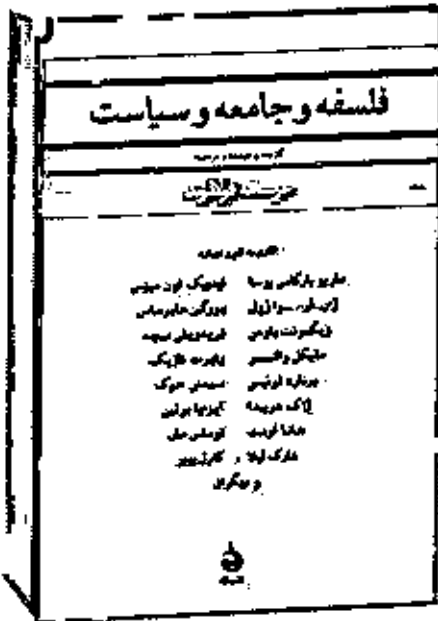

به نام آزادی

فولادوند از طریق ترجمه می‌کوشد فلسفه سیاسی غرب را با نقب زدن به مفهوم آزادی بازخوانی کند

ماندانا نعمت نژاد

عزت‌الله فولادوند از معدود مترجمان حوزه فلسفه سیاسی است که به شکلی جدی به مفهوم آزادی و سیر آن در اندیشه سیاسی غرب پرداخته است. او می‌کوشد با ترجمه آثاری از کارل پوپر، آیزنباوئر، هانا آرنت و... سنت آزادی و سوء تفسیرهای نسبیست به آن را تحلیل و حلاجی کند. در کتاب «فلسفه، جامعه، سیاست» نیز فولادوند اساساً با چنین نیت و ایدئهای به کار ترجمه و گزینش متون و مقالات پرداخته است.

فلسفه و جامعه و سیاست
عزت‌الله فولادوند
اسیر ماهی
۱۳۸۷

تحت عنوان «هابل ماس» در بنام فلسفه هر روز کار فروریسم» گنجانده شده است که به تاملات این دو فیلسوف جهان پسلسون در برابر فاجعه ۱۱ سپتامبر می‌پردازد. همگنان بر این اعتقادند که هابل ماس و فریدا در عالم نظریه دشمن یکدیگرند و حتی برخی با ترجمه موسوعه گبری های تئوریک آنان در عرصه فلسفه سیاسی، این دو را دشمن سیاسی همدیگر می‌دانند. پل در این مقاله کوتاه کوشیده است تا نشان دهد که این دورگیب فکری از دو سنت مختلف فلسفی (آلمانی و فرانسوی) نسبت به رویناد ۱۱ سپتامبر هم عقیده و هم گام هستند و هر یک به سهم خود و با روش‌شناسی ویژه خود ترویج می‌راند و طرفه کرده‌اند. آنگاه اتفاق نظر دارند که آنها واکنش مسروواته در برابر حمله‌های مورد بحث (۱۱ سپتامبر) است حکایت‌بخشیدن و نهادینه کردن و به‌اینجا گذشتن حقوق بین‌الملل است این دو در واقع امکانات و شکاف‌های موجود در گفتمان‌های مسلط حقوق بین‌الملل غربی را به پرش می‌طلبند (هابل ماس از راه کنش ارتباطی و فریدنا از طریق ساخت‌شکنی) تا بتوانند جهانی نسبی‌تر و متکثر تر و پویا تر را به دیده جهانیان بکشایند.

ذکر این نکته ضروری است که این مجموعه در ادامه مجموعه «خرد در سیاست» که در ۱۳۷۶ منتشر شده، راهی بازار کتاب‌های حوزه فلسفه سیاسی شده است. بهتر است هر دو مجموعه را کنار یکدیگر بخوانید تا بتوانید پیوست منطقی و تاریخی فلسفه سیاسی معطوف به آزادی را بهتر انضمامی‌تر درک کنید. هر دو مجموعه در آمدی است بر فلسفه سیاسی منرون که ریشه‌هایش را در آزادی می‌جوید.

کتابش در خط لیبرال دموکراسی قرار دارند، برج شده است. گرچه ذکر این نکته کاملاً بی‌جا است که مقاله ترجمه برای فولادوند (خاصه در این مجموعه) پیگیری پروژه فلسفه سیاسی لیبرالیستی به شمار می‌رود. می‌توان اذعان کرد که با خوانش چنین مجموعه‌ای فولادوند در پی بازسازی تکه‌های پاره‌ش خرد سیاسی در صیقل لیبرالیسم بوده و البته باید اکتراش کرد که این بازسازی برای مترجم این مجموعه بیشتر از آنکه حاکی از دغدغه‌های صرفاً مکتبی باشد، حاوی دغدغه‌های معطوف به ترمیم حدود و خطوط لیبرالیسم از یک سو و آزادی از سوی دیگر است.

فولادوند در مقدمه‌ای که بر پیشانی مجموعه حاضر نگاشته است این نکته را به میان می‌کشد که فلسفه مدرن سیاسی به تکلیک از علوم سیاسی، آزادی و حقوق فرد را در مقابل قدرت دولت قرار می‌دهد. علوم سیاسی ماهیتی توصیفی دارد و سیاست به داده‌های تجربی به توصیف سازمان‌های سیاسی و آثاری می‌پردازد اما فلسفه سیاسی بیشتر تجویزی یا تجاری است و حدود آن را از سوی مرزهای شناخت آدمی تعیین می‌کند و از مسری دیگر طلب دیگر گویی در اوضاع و احوال اجتماعی و آرمان‌های انسانی. «سازمان استراتژی چنین مجموعه‌ای نیز بر بنیاد حضور افکار نابذیر فلسفه سیاسی غرب بر علوم سیاسی قرار گرفته است. متونی که در این مجموعه گرد آمده‌اند از گسست معناداری میان عرصه فلسفه سیاسی از طرفی و علوم سیاسی از طرف دیگر حکایت دارند. فولادوند مترجمی است که همچنان دل‌باخته چهره لومباردینی - لیبرالیستی فیلسوف است. در همین مجموعه، مقاله‌ای از آکسل پل

عزت‌الله فولادوند در زمه مترجمان - مفسرانی است که قریب ۴۰ سال کوشیده‌اند فلسفه سیاسی غرب را به جامعه کتابخوان ایرانی معرفی کنند. نکته مهم در باره فولادوند این است که نمی‌توان و نباید وی را تنها در خیل مترجمان چند تکرار فلسفه سیاسی به‌شمار آورد بلکه باید فولادوند را (و صد البته ترجمه‌هایش را) در پانث تاریخی - اجتماعی معینی در این سرزمین به‌نظاره نشست. فلسفه و جامعه و سیاست «مجموعه مقالات و گفتارهایی است که نویسنده گل‌انها از منظرهای مختلف به ایده‌هایی نظیر آزادی، اسلام و غرب، روشنفکران و سیاست و جامعه می‌پردازند. فولادوند کوشیده متونی را برگزیند که دست کم بتوانند فرگتی دست‌آورد فلسفه سیاسی متأخر به دست دهند. مهم‌ترین ویژگی این مجموعه، گرد هم آوردن سنت‌های اندیشگی در عرصه سیاست است که از طریق ترجمه در برابری با هم قرار می‌گیرند و در عین تمایز یکدیگر را تکمیل می‌کنند. فی‌المثل در این مجموعه، مقاله هر خورد فرهنگ‌ها» به قلم کارل پوپر برج شده است که در حوزه اخلاق سیاسی جای می‌گیرد و ۲-۳ مقاله به‌دستر «اخلاق و سیاست» نوشته میشل فوکو (در واقع مصاحبه‌ای با فوکو) از منظر کاملاً دیگر گونه به مفهوله اخلاق سیاسی اختصاص دارد. فولادوند بر خلاف بسیاری از مترجمان عرصه فلسفه سیاسی، با جهت‌گیری‌های مشخص مکتبی و ایدئولوژیک مجموعه حاضر را نپاوده است. در همین مجموعه، مقالات و گفتارهایی از تئوری پردازان گفتمان‌چپ نظیر سیدنی هوک، لریک لیس، رایت و زیگموند باومن می‌خوانیم و در کنار اینها نوشته‌هایی از آیزنباوئر، کولر پوپر و ژان فرانسوا پوول که

عزت‌الله فولادوند یکی از مترجمان نویسنده ایرانی است که قریب ۴۰ سال کوشیده‌اند فلسفه سیاسی غرب را به جامعه کتابخوان ایرانی معرفی کنند.

۱۳۸۷